

ALMDUNGEN VID DEN STORA SJÖN

25 Fossil åker

26 Tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*)
Vid inventering av stormusslor har fem arter påträffats vid Möckelns utlopp, däribland tjockskalig målarmussla, äkta målarmussla (*Unio pictorum*) och flatdammussla (*Pseudanodonta complanata*). Den starkt hotade tjockskaliga målarmusslan kan uppnå en ålder av 90 år. Det största hotet mot musslan är försämrade livsmiljöer till följd av mänskliga aktiviteter som försurning, övergödning, vattenreglering, rensning och kanalisering av vattendrag.

27 Badplatsen

En mötesplats idag och för tidigare generationer.

28 Åkerrättika (*Raphanus raphanistrum*)

Åkerrättika är ett hotat åkerogräs som inventerats vid denna plats och rapporterats till Artdatabanken. Ett annat åkerogräs som numera är akut hotat är Klätt (*Agrostemma githago*). Båda har slagits ut genom intensifierat jordbruk.

29 Ädellövskog och hagmark

Skogsmarken runt sjön har höga värden. Det stora antalet häckande fåglar hör samman med trädartsammansättning och förekomsten av gamla eller döda träd.

30 Tystnad

Enligt en nyligen publicerad forskningsartikel beskrivs hur vi troligen underskattar hur mycket mänskliga ljud påverkar andra arter. Lugn ljudmiljö är också mycket värdefullt ur ett mänskligt perspektiv.

31 Mörker

Förutom förlorade livsmiljöer, insektsgifter, invasiva arter och klimatförändringar är även nattbelysning en av de största faktorerna bakom det minskande antalet insekter. Gatlyktor, ljusskyltar och upplysta byggnader innebär trygghet och trevligare städer, men har också negativa effekter för människor, djur och ekosystem. Insekter som normalt orienterar sig efter månljuset fastnar vid lampornas sken och fladdermöss vågar inte sig ut. Ljusföroreningar gör det svårare att studera stjärnhimlen.

32 Stjärnsikt

Se norrut och finn linje utan ljusföroreningar. Även norrsken kan ses genom kamera.

33 Fladdermöss

Skiftningarna som uppstår i mötet mellan lövskog och öppna gläntor skapar varierande mikroklimat i kombination med närheten till vatten och gynnar en mångfald av insekter. Där det finns gott om insekter kan det också finnas fladdermöss. Vattenfladdermus (*Myotis daubentonii*) och Nordisk fladdermus (*Eptesicus nilssonii*) har observerats.

34 Getaryggarna

Under istiden bildades långsträckta rullstensåsar, i dessa trakter kallade getryggar. Ofta lades vägarna uppe på getryggarna. Här borde finnas spår efter tidigare generationers bosättningar och genomresor.

35 Mulm

Benämning på det lösa material som bildas i ihåliga

träd. Livsviktig miljö för många arter som idag är hotade.

36 Gudrun

Under ett par januardygn 2005 förändrades landskapet drastiskt av stormen Gudrun.

37 Hamlade träd

Kulturspår, lövmassan användes vintertid till djurfoder. Genom att de hamlade träden växer långsammare blir de också hårdigare mot svampangrepp och står stadigare vid storm. Ihåligheten som bildas av beskärningen ger livsrum åt insektsarter, fåglar och fladdermöss.

38 Fruktåker

Bökhults byförening och arrendatorer utför tillsammans med Fredriksdals trädgårdar nyympning av vildapel för bevarande och återskapande av kulturlandskap.

39 Stenmur

Kulturspår efter beredning av åkermark, som skydd av odlad mark eller markering av ägo gränser. En stenmur skapar ett mikroklimat som gynnar många arter genom att den lagrar värme samtidigt som fukt hålls mot marken.

40 Skrattnåskoloni

Utsatt för sabotage. Skrattnåsarna skyddade mindre och mer utsatta arter.

41 Våtmarksområde

Landvinning som återgått till våtområde, spår efter sjösänkningprojektet.

42 Storlom

Storlommen har förflyttat sig norrut på grund av ökad störning.

43 Mohåla

Spår efter brytning av moränjord. Sten sorterades bort och materialet användes till vägar, mossodlingar och jordförbättring. Här ligger den intill ett område som brukades som äng efter sjösänkningen men nu är våtmark.

44 Västra Bökhult

Nyexploaterat område. Stenig trolsk skog, ängsmark och gröna korridorer är inte enbart av vikt för flora, fauna och mänskligt välbefinnande. Det är även av betydelse i förhållande till framtida klimatutmaningar och översvämningsproblematik.

45 Bökhult

Höga natur- och kulturvärden. Området arrenderas och sköts av byföreningen.

46 Mossastan

Mossastan är ett lokalnamn för det villaområde som byggdes på 1920-talet och framåt. Området var "vattensjukt", det vill säga gammal mossmark som fylldes upp då villorna anlades. Idag utgörs en del av området av Ikea aktivitetshus.

47 Träimpregnering

1913-1945, föroreningar: arsenik, krom, zink.

Värden och avtryck

1 Sjösänkning, Möckeln

1852-57 sänktes sjön med 1,85 m vilket påverkade anslutande vattendrag och sjöar.

2 Landvinningar

De gjorda landvinningarna i samband med sjösänkning och dikningsföretag bestod i huvudsak av stenskar och sand. En del områden som till en början kunde användas som jordbruksmark, eller senare, för hårdgjorda ytor och byggnation, har successivt satt sig genom att lösa sediment sammanpressats.

3 Häradsdiket

Allbo/Sunnerbo, administrativ gräns fram till 1928. Diket är idag kulverterat och löper genom IKEA-området och ner till reningsverket. Inom häradet fanns heliga platser för begravning, offer och ting. Häradsdiket leder dagvatten från Älmhults tätort ut i sjön Möckeln.

4 Elmhultssjön

5 Ormakulla göl

De båda sjöarna torrlades 1873.

De landvinningar som erhöles genom sänkingsföretaget torde numera till huvudsaklig del utgöras av skogsmark. Undantag utgör bl a botten i den f.d. Älmtasjön (NV om Möckeln) som enligt topografiska kartan utgöres av sankmark som till större delen tidvis står under vatten.

(Georg Sandbergs noteringar, kommunarkivet)

6 Oreglerad

Betydelsefullt för artmångfald och resiliens.

7 Högsta flöde

Streckat område sätts under vatten vid en översvämning som motsvarar ett tänkbart värsta scenario, vilket kan inträffa på grund av naturliga faktorer. I förhållande till det förändrade klimatet beräknas nederbörden öka i området. Detta kan leda till förhöjd översvämningrisk kring Möckeln inom de närmaste 100 åren. En reglering av sjön påverkar flöden och tilltagande flöden skulle kunna bli förödande även för andra orter, t ex Kristianstad, som ligger längre ner i Helge ås vattensystem. Delar av Kristianstad är beläget under havsnivå och där pågår sedan flera år ett invallningsarbete för att skydda staden mot oönskad översvämning.

8 Våtmark

Sumpmark, vattensjukt eller vattenrikt.

Många våtmarker har höga naturvärden. Andelen våtmarker har minskat radikalt genom utdikning till förmån för jord- och skogsbruk. Ett förhållandevis nytt hot mot våtmarkerna är klimatförändringarna. Stigande temperaturer och ändrade nederbörds-mönster skapar störningar i ekosystemen och ändrar förutsättningarna för arter knutna till dessa habitat.

9 Vatten- och avloppsledningar

Våtmark är torrlagd genom dikning och kulverterade vattenledningar för spillvatten och regnvatten.

10 Vattennivå, högvatten

Årstidsbaserade skiftningar på upp till 1 1/2 m.

11 Fågelrikt

Den naturliga vattenvariationen, den grunda steniga långsträckt strandlinjen, våtmarkerna, de många öarna och stillheten ger förutsättningarna för den rika fågelfaunan.

12 Flacka stränder

Känsliga för översvämningar i samband med höga flöden. Prognoserna för klimatförändringarna tyder på en ökad nederbörd på minst 10 till 15 procent i området vilket kan leda till att översvämningens risk kring Möckeln kommer att förhöjas inom de närmaste 100 åren. Möckelns inlopp till Helge å reduceras genom igenväxning. En kantzon med lövträd beskuggar fåran och minskar igenväxning.

13 Bryggaregatan

Före sjösänkningen gick det att vid högvatten ta sig båtledes fram till nordvästra Bryggaregatan.

14 Kanal

A/B Elmhult-Agunnaryd - plan för en kanal från Möckeln till Älmhult, upprättad av hovrättsrådet C. Carlheim - Gyllensköld, Sjögård, Älmhult. Kanalen skulle gå ungefär längs häradsdiket med en hamnbassäng vid Gotthard Nilssons skrotupplag.

15 Strandskydd

Minskar sårbarhet i förhållande till ett förändrat klimat och värnar natur och allemansrätt.

16 Skitviken

Föreningar i bottensedimenten efter Elme glasbruk.

17 Vattenverket

Avverkat område. Hur kan kostnaden för ett träd beräknas? Förutom trädets egenvärde bidrar det till många andra arters livsmiljö, även människans. En del träd blir mycket gamla och verkar som historiska överbyggare mellan generationers minnen och berättelser kopplade till en plats. När ett träd växer binder det kol genom att koldioxid absorberas samtidigt som syre bildas. En kolsänka uppstår när tillväxten av skog är större än avverkningen.

18 Odlingsmader

Sankmark som torrlades i samband med sjösänkningen.

19 Företradad mark

Texaco/Caltex, oljespill.

20 Krokodildammarna

Deponi, Elme glasbruk.

21 STENA

Åtverning av aluminium.

22 Gotthards gata

Åsgatan som löper jämte åsen byter namn till Gotthards gata.

23 Ikea museum

Under anläggningsarbetet av den nya parkeringen upphittades en sköldbuckla från 450 - 550 e Kr.

24 Naturlig badplats